

مرکز علمی

حوزه علمیه الزهراء میاندوآب

عنوان مقاله

راهکارهای قرآنی و حدیثی مبارزه با وسوسه

مال پرستی و ثروت اندوزی حرام در بیانیه گام دوم انقلاب

نگارنده

فیروزه قلی وندان

تاریخ تدوین

آبانماه ۱۴۰۰

چکیده

امروز مسئله ی مال اندوزی حرام و وابستگی به آن دغدغه ی همه ی جامعه و مردم است و در مقابل آن این ضربه های جبران ناپذیری را به همه می زند و این تحقیق با هدف بررسی میزان علاقه انسان به مال دنیا و تاثیرات منفی آن در زندگی و راهکارهایی که قرآن و حیثیت به ما نشان می دهد و این مقاله به صورت علمی و با استفاده از مطالب قرآن کریم و احادیث و سخنان رهبر از پولی و ثروتی که جمع می کنند از راه درست باشد و رضایت خداوند را در نظر بگیرند و به حق خود در زندگی قانع شده و به هر کاری برای به دست آوردن آن دست نزنند تا علاوه بر این دنیا در آخرت نیز سربلند بیرون بیانند .

کلید واژه ها : حرص ، وسوسه ، مال پرستی و ثروت اندوزی حرام در بیانیه گام دوم انقلاب

مقدمه

یکی از مشکلات اساسی در مقابله با ثروت اندوزی حرام بیدار نکردن مردم از عواقب کار آن هاست که در بسیاری از جاها نادیده گرفته می شود یکی از آن ها مکان هایی است که ما باید به سوالات و ابهاماتی که وجود دارد جواب پاسخ داده شود و حرام بودن آن خبر دارند یا نه؟ آیا مردم که در یک موقعیت یا مکانی قرار می گیرند با حسن نیت آن کار را انجام می دهند یا نه؟ و در آن موقعیتی که قرار گرفته اند طبق قانون عمل می کنند که هیچ نقصی نباشد و پول آنها حلال شود؟ در کاری که انجام می دهند رضایت خدا و خشنودی مردم را در نظر مردم را در نظر می گیرند؟ در کاری که انجام می دهند عدالت را رعایت می کنند و طبق وجدان خود عمل می کنند؟ آیا در بدست به آوردن پول با نفس خود مقابله کرده و به حق خود قانع می باشند؟ اگر کسی حق مردم را مردم را ضایع کرد علاوه بر عواقب آن نزد خداوند بایسد در قانون جواب بدهد یا نه؟ آیا کسی که در کار خود پولی که حقش نیست را می گیرد مسئول جواب دادن به قانون است یا نه؟ در صورت انجام این کار ها و

ضایع کردن حق انسان ها توسط یک فرد برای بدست آوردن پول حکم چیست؟ اهمیت این مشکل به حدی است که اگر این ابهامات و سوالات مذکور پاسخ داده نشود مردم حق یک دیگر را بدون در نظر گرفتن عواقب آن در پیش خدا می خورند و از لحاظ سابقه بحث در خصوص مال اندوزی حرام (مرتضی ایزدی خالق آبادی ۱۳۹۲. محمد مهدی فجرى ۱۳۸۹. احمد محیطی اردکانی ۱۳۸۷. احسان بهجتی ۱۳۸۷) و تحقیقات دیگری که هست با ایت همه تا کنون به ضرورت توجه کردن به قرآن و حدیث و گفته های آن ها در بدست آوردن مال به گوش همه رسانده نشده است و در بسیاری از مقالات و رفع نشدن آن باعث پاسخ های متفاوت به موضوع ها می شود و یباعت این می شود که از دید خود به موضوع نگاه کنند و کسی نتواند راه درست را انتخاب کند از همین رو ما با هدف رفع این مشکل تلاش شده است که مشکلات راه حل ها ارائه گردد اما قبل از ورود به مباحث کمی لازم است مفهوم حرام، راه هایی که مال حرام می شود را از نظر قرآن و حدیث مورد بررسی قرار دهیم و آن گاه به بررسی پاسخ ابهامات و سوالات بپردازیم و در پاسخ دادن به ابهامات می خواهیم از بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی که راه روشن را پیش روی ما قرار می دهد راه حل این مشکلات را پیدا کنیم.

راهکارهای قرآنی و حدیثی مبارزه با مال اندوزی حرام

قرآن در مورد این مسئله راه های زیادی را به ما انسان ها نشان می دهد که امتحان الهی با مال و اموال که خداوند در این آیات همه را با آن آگاه کرده است که به آن ها اشاره می شود

«وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ ۗ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ^۱»

قطعا همه شما را با چیزی از ترس، گرسنگی و کاهش در مالها و جانها و میوه ها آزمایش می کنیم و

بشارت ده به استقامت کنندگان^۲

^۱سوره بقره آیه ۱۵۵

تفسیر: این آیه می فرماید که خداوند بی شک انسان ها را با سختی ها و مصایب گوناگون امتحان خواهد کرد و تنها یک گروه در این امتحان قبول و سر بلند خواهند کرد و آن صابران هستند و صابران کسانی هستند که می گویند ما از خداییم و به سوی خدا باز می گردیم و وجودشان و هم دارایی ها آن ها به خودی خود هیچ استقلالی ندارند و به خواست خدا موجود شده اند و مالک حقیقی خداست و همه انسانها مالک نسبی در دارایی های خود هستند و این مالک نسبی به زودی از انسان گرفته می شود و به سوی خدا باز می گردند .

«إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ»

ثروت ها و فرزندان کسانی که کافر شده اند هرگز نمی تواند آنان را از عذاب خداوند باز دارد و از کیفر رهایی بخشد و آنان خود آتشگیره دوزخ هستند .

«إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۖ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ»^۲

کسانی که کافر شدند هرگز نمی توانند در پناه اموال و فرزندان شان از مجازات خدا در امان بمانند آنها اصحاب دوزخند و جاودانه در آن خواهند ماند که از آزمایش الهی سربلند بیرون نیامدند

«قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِينُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ»^۳

اگر پدران و فرزندان و برادران و همسران و طایفه شما و اموالی که به دست آوردید و تجارتی که از کساد شدنش می ترسید و خانه هایی که به آن علاقه دارید و در نظرتان از خداوند و پیامبرش و جهاد در راهش محبوبتر است و در انتظار این است که خداوند عذابش را بر شما نازل کند و خداوند جمعیت فرمانبردار را هدایت نمی کند .

^۱سوره آل عمران آیه ۱۰

^۲سوره آل عمران آیه ۱۱۶

^۳سوره توبه آیه ۲۴

«وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ»^۱

مبادا اموال و فرزندانشان مایه شگفتی تو گردد (این برای آنها نعمت نیست) بلکه خدا می خواهد آنها را

به این وسیله در دنیا عذاب کند و جانشان برآید در حالی که کافرنند .

تفسیر: خداوند خطاب به پیامبرش می کند که اموال و اولاد زیاد منافقان موجب شگفتی او نشود و دلیل

این مطلب را هم ذکر می کند که اموال و اولاد آن ها که بی شک انسان را مشغول خود می سازد نعمتی نیست

که آنها را خوشبخت کند بلکه مجازاتی است که آنها را به بدبختی می کشاند و خداوند می خواهد آنها را به این

وسیله عذاب کند در حالی که کفر جانشان را گرفته است آری زندگی و حیات هر موجود زنده ای خوشبخت و

کامروایی خود را در آن می بیند هنگامی خوشبختی و سعادت است که در مسیر حقیقی خودش باشد اگر

انسانی به آثار واقعی و ماندگار یعنی علم سودمند و عمل نیکو خو گرفت و خود را به مسائل بی فایده و بیهوده

مشغول نکرد و به آسایش و لذتی رسیده که دیگر سختی و رنجی با آن نیست این نوع زندگی با پذیرش ولایت

و سرپرستی خدا ممکن است اما اگر کسی به دنیا مشغول شد و زر و زیور دنیا او را شیفته خود کرد و آرزوهای

دور او را فریب داد .

«وَأَسْتَفْزِزُ مَنْ اسْتَطَاعَتْ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبُ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكُهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ
وَعِدَّهُمْ ۚ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا»^۲

برو و هر که را توانستی با آواز خود تحریک کن و به لغزش افکن، و با جمله لشکر سوار و پیادهات بر آنها

بتاز و در اموال و اولاد هم با ایشان شریک شو و به آنها وعده (های دروغ و فریبنده) بده، و (ای بندگان بدانید

که) وعده شیطان چیزی جز غرور و فریب نخواهد بود.

^۱سوره توبه آیه ۸۵

^۲سوره اسراء آیه ۶۴

چون کسی مال حرامی به دست آورد نه حج او قبول می شود نه عمره او و نه صله رحم حتی مال حرام نکاح را هم تباه کرده و خانواده ها را متلاشی می کند .

امام باقر علیه السلام فرمود: دو گرگ درنده در یک گله بی چوبان که یکی در اول گله و دیگری در آخر آن باشد آن قدر ضرر نمی زنند که مال پرستی و جاه طلبی به دین مومن ضرر می رساند .

پیامبر صلوات الله علیه فرمود: در بیت المقدس فرشته ای است که هر شب ندا می دهد هر کس حرامی بخورد خداوند از او هیچ نافلة ای و فریضه ای را قبول نمی کند^۱.

عدم استجابت دعا: در ادامه حدیثی داریم از امام باقر علیه السلام: دعای بنده ای که در شکمش حرام باشد یا نزدش مظلومه ای (مالی که به ناحق نزد دیگری است) باشد به درگاه خدا بالا نمی رود .

محرومیت از بهشت: از پیامبر اکرم نقل شده است که هر گوستی که از حرام بروید آتش جهنم بر او سزاوار تر است^۲ .

بی برکت بودن مال حرام: پیامبر اکرم صلوات الله علیه گفته اند که هر کس مال حرامی به دست آورد آن را در حوادث سخت از دست می دهد .

احادیث در مورد رشوه

امام صادق علیه السلام فرموده است: رشوه در قضاوت همان کفر به خدای بزرگ است .

و پیامبر صلوات الله علیه فرمود: از رشوه گرفتن دوری کنید که آن کفر محض است و رشوه گیر بوی بهشت را استشمام نمی کند .

در توضیحات رشوه یک پدیده شوم اجتماعی است و از مصادیق بارز آن فحشا و فساد محسوب می گردد اضافه بر مفاسد فردی بزرگ تر یسن مانع اجرای عدالت اجتماعی و قانون به حساب می آید و رواج این عمل ناصواب می گردد .

^۱ مجلسی، بحار الانوار ۱۴۰۳ ق.ج ۱۰۰ ص ۱۶

^۲ مجلسی، بحار الانوار ۱۴۰۳ ق.ج ۶۳ ص ۳۱۴

حدیث در مورد انفاق

پیامبر خدا فرمودند سر زمین قیامت سراسر (گرما) آتش است مگر سایه مومن زیرا که صدقه اش بر او سایه می افکند .

امام علی علیه السلام فرمود :خوشا کسی که زیادی مال خویش را انفاق کند و جلوی زیاده گویی خود را بگیرد

پیامبر اکرم صلوات الله فرمود انفاق در راه خدا صله رحم خانه ها را آباد و عمر ها را طولانی می کند .۱

بی برکت بودن مال حرام

پیامبر فرموده است هر کس مال حرامی به دست آورد آن را در حوادث سخت از دست می دهد۲.

امام باقر علیه السلام فرمود :نیکوکاری و انفاق پنهانی فقر را برطرف ساخته عمر را افزون می کند و از هفتاد گونه مرگ و میر جلوگیری به عمل می آورد۳.

توضیحات :انفاق مانع هلاکت اجتماع است و هنگامی که مسئله انفاق فراموش شود و ثروت ها در یک قطب جمع شود افرادی محروم و بینوا به وجود می آیند و دیری نخواهد گذشت که یک انفجار عظیم در اجتماع به وجود می آید که نفوس و اموال سرمایه داران در آتش آن خواهد سوخت .

حدیث در مورد خوردن مال یتیم

امام باقر علیه السلام فرمودند:کسی که مال یتیم را می خورد روز قیامت خواهد آمد در حالی که آتش در شکمش چنان افروخته است که شعله های آن از دهان او خارج می شود و تمام اهل محشر می فهمند که او خورنده مال یتیم است.۱

^۱تفسیر نور الثقلین ج ۴ ص ۳۵۴

^۲پاینده نهج الفصاحه ۱۳۸۲ ص ۷۴۴

^۳سفینه البحار ج ۲ ص ۲۳ ماده صدقه

پیامبرگرامی اسلام فرمودند: وقتی یتیم گریه می کند عرش خدای رحمان به لرزه می آید.^۲

امام محمد باقر علیه السلام فرمود: مسلما یتیم حق و حقوقی دارد.^۳

امام جعفر صادق علیه السلام فرمود: هر کس از یتیمی حفاظت و نگهداری کند خداوند حافظ و نگهبان او خواهد بود.^۴

حدیث در مورد ربا

ربا. در اصطلاح به معنی گرفتن یک مال در عوض پرداخت مالی از همان جنس است به طوری که میزان یکی زیادتیر از دیگری باشد ربا در دین اسلام یکی از گناهان کبیره است .

امام علی علیه السلام فرمودند: خورنده و گیرنده ربا و کسی که ربا می دهد و کسی که شاهد و ناظر ربا است و کسی که نویسنده ربا است در این کار حرام را انجام می دهند مساوی هستند .^۵

امام باقر علیه السلام فرمودند: پست ترین شغل ها بدست آوردن در آمد از راه ربا می باشد .

در مورد سرقت امام رضا علیه السلام فرمود: آدمی آن قدر دزدی می کند تا بهای دیه دستش برابر شود در این هنگام دزدی او را بر ملا می کند .^۶

امام علی علیه السلام فرمود: جیب بر و اختلاس کننده قطع دست ندارند چون کار آنها دزد بودن علنی است کسی که دستش قطع می شود که در خفا بدزدد.^۷

رضایت: خوشنودی . خوشنودی قبول هر آنچه در تصرف و ید کسی باشد.^۸

^۱ قرآن کریم ترجمه حضرت آیت الله مکارم شیرازی

^۲ لئای الاخبار ج ۳ ص ۱۸۱

^۳ ثواب الاعمال ص ۴۴۴

^۴ لئای الاخبار ج ۳ ص ۱۸۱

^۵ الکافی ج ۵ ص ۱۴۴

^۶ عیون الاخبار الرضا ۳۶/۲۸۹/۱

^۷ بحار الانوار ۱۹/۱۸۶/۷۹

^۸ لغت نامه دهخدا

نتیجه گیری

این مقاله به منظور شناخت عواقب بدست آوردن مال و ثروت از راه حرام مورد بررسی قرار گرفت و با استفاده از راه هایی که پیش روی ما بود مشخص شد که اگر کسی از راه حرام و بدون در نظر گرفتن خدا و آخرت فقط به فکر جمع کردن پول باشد سرانجام برای انسان دارد و بین مومنان واقعی و کسانی که حرام می خورند تفاوتی بسیاری وجود دارد و در تبیین این می توانیم بگوییم که عدم آگاهی انسان در بدست آوردن روزی که اگر درست نباشد برای او سرانجام خوبی ندارد و ما در هر حال و همیشه باید همه کارهایی خود را فقط برای رضای خدا و زندگی ابدی (آخرت) خود انجام دهیم تا بتوانیم راحت تر زندگی کنیم .

منابع

قرآن کریم

اسفناثات رهبری حضرت آیت الله خامنه ای انتشارات انقلاب اسلامی چاپ تهران ۱۳۹۹

بحارالانوار .مجلسی محمد باقر انتشارات دارالکتب الاسلامیه

قاموس قرآن .بنابی علی اکبر .انتشارات دارالکتب الاسلامیه ۱۴۱۲ ه ق

شیخ صدوق محمد بن علی بن موسی بن ابن بایویه عیون الاخبار الرضا.انتشارات .موسسه الاعلمی للمطبوعات
۱۴۰۴ه ق

تفسیر نور الثقلین .عبد علی بن جمعه حویزی انتشارات مطعبه العلمیه ۱۳۸۳ه ق

پاینده نهج الفصاحه پاینده .ابوالقاسم.انتشارات جابران.۱۳۲۴ه ق

سفینه البحار .قمی شیخ عباس .انتشارات اسوه ۱۳۷۴

قرآن کریم ترجمه حضرت آیت الله مکارم شیرازی انتشارات دارالکتب الاسلامیه تهران.چاپ.۱۳۷۴ه ش

لثالی الاخبار توسیرکانی .محمد نبی.انتشارات علامه .چاپ.۱۴۱۳
اصول کافی.کلینی محمد بن یعقوب انتشارات ثقلین چاپ ۱۳۹۳ ه ش

ثواب الاعمال عقاب الاعمال .شیخ صدوق.چاپ .انتشارات رضی ۱۳۶۸ ه ش

لغت نامه دهخد.دهخدا علی اکبر.انتشارات دانشگاه تهران.چاپ.۱۳۷۷ ه ش